

Když ti život roztrhá válka,
trefíš ještě domů?

HOTEL ATLANTIC

BARBORA ŠŤASTNÁ

motto

Hotel Atlantic

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Barbora Šťastná

Hotel Atlantic – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

HOTEL ATLANTIC

BARBORA ŠŤASTNÁ

motto

© Barbora Šťastná, 2023

Cover photo © Mark Owen / Trevillion Images

ISBN tištěné verze 978-80-267-2522-0

ISBN e-knihy 978-80-267-2527-5 (1. zveřejnění, 2023) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2528-2 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2526-8 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

*V roce 1939 žilo na území protektorátu Čechy a Morava
118 310 Židů. Bývalé Československo pro ně bylo domovem,
ten se však pod nacistickým terorem proměnil v past.*

*Žemí, které byly ochotny přijímat židovské uprchlíky,
stále ubývalo. Jednu z možností záchrany představoval odchod
do Palestiny. Ty, kteří se pro něj rozhodli, čekala strastiplná
cesta na přeplněných lodích po Dunaji a dále po moři.
Mnohokrát při ní riskovali život, přesto měli větší naději
na přežití než jejich blízcí, kteří zůstali doma.*

*Jeden z těchto konvojů, organizovaný vídeňským finančníkem
Bertholdem Storferem, vyplul 4. září roku 1940 z Bratislavy.
Na palubě několika lodí cestovalo 3 500 lidí, zhruba třetinu
z nich tvořili čeští a slovenští Židé.*

*Tato kniha sleduje putování uprchlíků, kteří se do Palestiny
plavili na lodi Atlantic. Hlavní postavy a jejich příběhy
jsou smyšlené. Cesta a historické události, které ji provázejí,
se však skutečně odehrály.*

FERDA

(leden 1946)

6 × kalhoty krátké
6 × kalhoty dlouhé
6 × sukně
12 × košile kr. rukáv
6 × košile dl. rukáv
6 × letní šaty
balonový plášť
6 × pyžamo kr. rukáv
6 × pyžamo dl. rukáv
12 × spodní kalhotky
12 × košilka
3 × podprsenka

Seznam, sepsaný maminčiným uspěchaným rukopisem bez kudrlinek, pokračoval i na zadní straně papírku. Ferda ho nemusela otáčet, i po těch letech znala seznam z paměti. Byl to první, co uviděla, když vypáčila víko velké dřevěné bedny, olepené papírovými páskami s exotickými razítky. Když nadzvedla vrstvu hedvábného papíru, jímž byl obsah bedny svrchu přikrytý, dýchla jí do tváře mdlá konvalinková vůně, která jí nečekaně stáhla krk, že skoro nemohla dýchat, a ve hnala jí slzy do očí. Byla to vůně maminčina prádelníku. Okamžitě ji přenesla do těch posledních dnů, než odjela z domova. Na sekretáři i na jídelním stole v obývacím pokoji se postupně vršily komínky nového, na míru ušitého

oblečení, které maminka skládala do bedny a Ferda jí u toho trochu otráveně asistovala.

„Dám ti tam i dvojce rukavice, Ferduško, jen pro jistotu.“

„Ale mami, víš vůbec, jaké je v Palestině podnebí? Ani v zimě neklesá teplota pod šest stupňů Celsia!“

„No vidíš! Šest stupňů, to už je hodně chladno.“

Nakonec bedna musela zůstat doma, do vlaku si Ferda směla vzít jen malý kufřík a batoh. Rodiče ji poslali dodatečně poštou a zásilka se samozřejmě ztratila. Když konečně dorazila na místo určení, Ferda už byla na druhém konci světa. Ale teď, po šesti letech, na ni bedna čekala v ubytovně v Haifě.

Eli a Nathan u otevírání vzrušeně přihlíželi.

„Budou tam hračky?“ poskakoval natěšeně Eli.

„Já myslím, že tam budou pomeranče,“ prohlásil Nathan. Byly mu teprve tři roky, ale Ferdě připadalo, že mluví mnohem lépe než Eli v jeho věku. Neporovnávat, připomněla si. Nikdy je nesmíš porovnávat.

„Tss... Slyšel jsi, co máma říkala? Ta bedna byla šest let zavřená. To je dýl, než jsi naživu. I než já jsem naživu. Kdyby v ní byly pomeranče, už by byly shnilý, fuuuj.“

„Fuuuj,“ opakoval Nathan. „Tak čokoláda. Třeba tam je čokoláda.“

„Šaty,“ konstatoval Eli zklamaně, když Ferda odhrnula hedvábný papír. „Můžeme si jít hrát na dvůr?“

Ferda nebyla schopna slova, jenom mlčky zakývala hlavou a znovu se sklonila nad bednou. Opatrně se dotýkala naškrobeného límečku košile, která ležela hned navrchu. Když začala hromádky oblečení postupně vyndávat a pokládat kolem sebe na podlahu, vůně konvalinkové kolínské ji celou obklopila. Toužila do té bedny vlézt, schoulit se do ní, zavřít oči a ocitnout se zpátky v jejich bytě na Vinohradech. Úplně

na dně našla gumové holínky. Pousmála se při vzpomínce, jak je s maminkou a tetou Helenou kupovaly u Bati a jak se u toho ty dvě hašteřily. V jedné holínce byla nacpaná štola ze stříbrné lišky, kterou jí teta Hela bez maminčina vědomí tajně podstrčila, v té druhé tetina vyšívaná sametová kabelka se stříbrným řetízkem místo ucha.

Krajina za okny vlaku byla rovinatá a jednotvárně hnědá, jen občas se v ní mihlo pár zašedlých olivovníků nebo dům s mírně zkosenou střechou. Tu a tam byly vidět rozbombardované trosky a opuštěné vojenské transportéry zarůstající vysokou trávou. Vlak z Neapole vzhůru do Říma a dál do Vídně se občas zastavoval kvůli překážkám na trati, ale Ferda i tak žasla nad tím, jak rychle cesta ubíhá. Z Haify do Pirea dojele lodí za pouhý den, z Pirea do Neapole to trvalo další dva dny. Jestli všechno půjde dobře, popozítří bude v Praze.

Když na začátku války putovali opačným směrem, trvalo jim to skoro rok.

Oblečení z bedny samozřejmě odevzdala do společného skladu v suterénu. Takhle to v ubytovně chodilo, všechno bylo všech. Stejně jako v *kibucu*, do kterého se měli brzy přestěhovat. Ferda ještě nikomu neřekla, že ona nic takového nemá v plánu. Jakmile v Praze zjistí, co a jak, vrátí se pro kluky a pojedou zpátky. Domů.

Z bedny si pro sebe nechala jen pár drobností. Nathanovi dala na hraní štolu od tety Heleny, pojmenoval ji Pan Pupík, nosil ji kolem krku, lechtal se s ní na nose, povídal si s ní a předstíral, že to je malé zvířátko, které ho všude doprovází. Elimu darovala kompas, který dostala na cestu od tatínka, takže v následujících dnech se na dvorku a na chodbách ubytovny neustále bavil tím, že chodil na sever s očima upřenýma na jeho střelku, dokud ho nezastavila zeď nebo se s někým nesrazil.

V následujících dnech vídala ostatní holky ve svém oblečení z bedny. Blance byly její halenky těsné v ramenou i přes prsa, ale přesto se do jedné nasoukala, Irena zase pohupovala boky v její sukni a přes ramena nosila její propínací svetr. Ferda z toho měla smíšené pocity, ale nic neřekla, byla ráda, že se během její nepřítomnosti postarají o Eliho a Nathana.

Když se s nimi loučila, přepadl ji hrozný strach. Všechna loučení v posledních sedmi letech dopadla stejně. Ještě nikdo se nikdy odnikud nevrátil.

Zatím, připomněla si. Čas návratů ještě neskončil.

„Budte hodní,“ opakovala klukům. „Čistěte si zuby. Poslouchejte tety. Vrátím se brzo.“

Podobné věty jí říkala máma ten den na začátku prosince 1939, poslední den před odjezdem vlaku, když spolu byly u kadeřníka. Trochu se jí dotklo, že Nathan a Eli její odjezd nijak zvlášť neprožívají. „Můžu si v jídelně brát tvoji porci pudinku?“ zeptal se Eli, když ji vyprovázeli do přístavu.

„Můžeš, ale musíš se rozdělit s Nathanem.“

Samozřejmě, bylo to tak lepší. Přece by nechtěla, aby plakali.

„Z ciziny, co?“ Paní v šátku, která přistoupila v Kolíně, si třela zmrzlé červené ruce a nespouštěla z ní oči. „Ste náká opálená.“

Ferda, která hleděla z okna na nádraží, napůl zahalené oblaky páry z lokomotivy, neodpověděla dostatečně rychle.

„Mluvíte česky?“ loupala po ní očima spolucestující.

Ferda přikývla, což považovala za společnou odpověď na obě otázky najednou. Ženě v šátku to ale nestačilo.

„Povídám, že ste náká opálená. Teď v lednu.“

Znělo to jako výtky. Ferda pokrčila rameny a pousmála se.

„Že ste tam radši nezůstala. Na tom sluníčku.“

Ferda znovu pokrčila rameny, pokývala hlavou a doufala, že paní v šátku tím odradí od dalších pokusů o konverzaci.

Za okny se objevila pražská předměstí. Vybombardovaná továrna, šedohnědé domy s opršelymi fasádami a tmavými, neútlunými okny. Na Ferdu z toho padla úzkost. Možná, že celou dobu touží po něčem, co už neexistuje. Neblázni, napomenula se vzápětí, přece jsi nečekala, že první, co z vlaku uvidíš, budou Hradčany a Václavák.

Když vlak zastavil na Wilsonově nádraží, Ferdě se skoro nechtělo vystoupit. Dokud seděla ve vlaku, mohla snít o návratu domů – do Prahy, kterou si šest let uchovávala v paměti. Teď, když měla opravdu vyjít do jejích ulic, si připadala jako šnek násilím vytahovaný ze své ulity.

Perón se rychle vyliďňoval. Ostatní cestující svižným krokem mizeli v nádražní budově a cílevědomě spěchali domů nebo za svými pochůzkami. Za chvíli Ferda stála na nástupišti sama.

„Vracíte se z ciziny?“ oslovil ji muž v uniformě se štosem letáků v ruce.

Copak je to na mně tak vidět, pomyslela si trochu popuzeně Ferda, ale přikývla.

„Máte kam jít?“

Zarazila se. „Ano,“ řekla dost nejistě, takže voják ji přejel zkoumavým pohledem.

„Dojděte si do repatriační úřadovny v Hyberské,“ podal jí letáček. „Pomůžou vám tam vyřídit doklady, dají vám podporu a potravinové lístky. A taky ubytování, kdybyste přece jenom potřebovala.“

Z nádraží to k nim domů nebylo daleko. Za chvíli už stoupala s kufrem po Fochově třídě, nyní Stalinově, jak hlásala tabulka na nároží, vzhůru na Vinohrady. Minula rozstřílenou

budovu rozhlasu, kam občas chodívala za mámou do práce. Obloha byla zachmuřená, mrazivým vzduchem poletovaly ojedinělé vločky. Ferda, která takové zimě dávno odvykla, kráčela s kufrem co nejrychleji, aby se zahřála. Kousek za bývalým Maceškovým uzenářstvím, ze kterého po náletu zbyly jenom trosky, zneklidněně zahrnula doleva do Třebízského ulice a mířila k parku.

Na dalším rohu už uviděla jejich dům. Přesně takhle ho vídala pokaždé, když se vracela ze školy, okna jejich bytu ve třetím patře vykukovala nad korunami stromů v jihovýchodním cípu Riegrových sadů. Teď ale byly stromy holé a pohled na samotný dům v ní vzbuzoval divný ostych. Jak se přibližovala, rozhlížela se kolem, jako by čekala, že ji někdo chytí za límec a řekne: „Tady nemáš co dělat.“

Když na jejich zvonku uviděla neznámé jméno *J. Drulák*, ten pocit zesílil. V rozpacích stála před domem a neodvažovala se cizí zvonek stisknout. Věděla, že se tohle může stát, Blanka i Irena jí opakovaly, že to je ta nejpravděpodobnější varianta, ale dokud to neviděla na vlastní oči, domov v její mysli pořád existoval. Teď se bála, že je to ještě horší. Když zazvoní, třeba jí ten Drulák řekne, že v bytě ve třetím patře žije už desítky let, že tam vyrostl a vychoval svoje děti, že žádní Jelínkovi nikdy neexistovali. Že si celou svou minulost jenom namlouvá.

„Hledáte někoho?“ ozval se jí za zády ženský hlas.

Provinile odskočila, aby nepřekážela ve vstupu do domu. Když jí přichází uviděla do tváře, překvapením pootevřela ústa. „Ty jsi malá Jelínková!“

Ferda něco zakoktala.

„Pardon, omlouvám se za to tykání, samozřejmě, že už ne malá, slečno... nebo už paní...?“

„Ferdinanda. Klidně mi říkejte Ferdo.“

Sousedka vzala za kliku domovních dveří, ale Ferda ji nehodlala jen tak propustit.

„Paní Velková,“ vylovila z paměti její jméno, „nevíte něco o mých rodičích?“

„To nevím,“ zatvářila se paní Velková zkormouceně, „byla to hrozná doba.“

„Nenechali mi třeba nějaký vzkaz?“

„Byla to hrozná doba,“ opakovala paní Velková, když Ferda usedla ke stolu v jejím obývacím pokoji. Měl stejný výhled jako jejich obývací, jen z oken viděla menší část parku, protože byt byl o patro níž. „Ty jsi to udělala nejlíp, Ferdo, že jsi odjela. Ani nevíš, co jsme si tu všechno vytrpěli. Ty sis určitě v té cizině žila líp.“

Ferda nevěděla, co na to odpovědět, což nevadilo, protože paní Velková odběhla do kuchyně ke konvici s vroucí vodou. Bloudila očima po obývacím pokoji. Na prádelníku uviděla zaprášenou křišťálovou vázu. Měli jsme doma stejnou, vzpomněla si. Celé jaro v ní bývaly kytice pivonek ze zahrady tety Heleny.

„Tví rodiče se odstěhovali někdy na jaře ve dvačtyřicátém,“ navázala paní Velková, když před Ferdu postavila šálek s čajem.

„Odstěhovali?!“

„Tak... vždyť víš, jak to bylo,“ zrozpačitěla sousedka. „Prostě odešli. Potom ve vašem bytě bydlel nějaký Němec, důstojník, velké zvíře. To si neumíš představit, jaký jsme měli strach. Byla to hrozná doba.“

Ferda hleděla do šálku, ve kterém se ještě houpala zlatavá hladina čaje. Lehce přejela prstem po jeho obvodu, lemovaném proužkem z maličkých modrých pomněnek. Byl jí povědomý. Když zvedla oči, střetla se se sousedčíným pohledem, ve kterém náhle zahlédla úlek. Velková vstala a začala

narovnávat přehoz na ušáku v rohu. Teprve teď to Ferdě došlo: ten šálek byl z pomněnkového servisu, který máma dostala ke svatbě.

„Toho strachu!“ vyhrkla paní Velková skoro vyčítavě. „Člověk nikdy nevěděl, kdy si pro něj přijde gestapo. Ty sis žila určitě moc dobře v té cizině. Ty nemáš ponětí, jaké to tu bylo. Jak jsme tady trpěli.“

„Já vím. Byla to *hrozná doba*,“ zopakovala Ferda refrén sousedčinych nářků.

Sbírala se k odchodu. Když v předsíni sevřela ucho svého kufru, ukázala na malou olejomalbu rozkvetlých třešní, pověšenou na stěně vedle dveří na záchod.

„Měla byste si ten obraz pověsit někam, kde je víc denního světla. Takhle z něj nic nemáte. Máma ho měla v ložnici přímo naproti oknu.“

KAPITOLA 1

PRVNÍ DEN PRÁZDNIN

(30. června – 1. července 1938)

Ferda si razila cestu křovím a tenké větvičky pustorylu ji šlehaly do předloktí, kterými si chránila obličej. *Džungle v srdci černého kontinentu je nemilosrdná*, rozehrála v hlavě jeden z mnoha příběhů, v nichž sama sobě připisovala hlavní roli. *Kdoví, kolik cestovatelů navždy zmizelo v šeru neprostupného podrostu pod girlandami lián?* V druhé ruce svírala aktovku. Byla lehčí než jindy, měla v ní jenom vysvědčení a památník, do kterého si nechala vepsat přání od profesorky Vejdělkové. V septimě už hudebku mít nebudou, čehož Ferda nijak zvlášť nelitovala, ale Vejdělkovou si oblíbila už proto, že profesorka měla pochopení pro její nechuť zpívat před celou třídou a nikdy ji ze zpěvu nezkoušela. Stačilo jí, když odříkala text.

Hledej, co miluješ, a miluj to, co najdeš, napsala jí do památníku a zbytek stránky vyplnil její rozmáchlý nečitelný podpis. Šly za ní do kabinetu se Štěpánkou, a když si potom zápisy porovnávaly, Štěpánka zklamaně protáhla obličej: „*At' tě každým dnem provází píseň*. To je nuda. Taky mohla vymyslet něco originálnějšího.“

Ferda se naposledy nadechla omamné vůně bílých květů pustorylu, konečně se vydrala ven z křoví, zamžourala do slunce a vykročila vzhůru po příkrém svahu k novotou zářící budově Šretrovy restaurace v horní části parku. Na jejích oslnivě bílých stěnách se mihotaly stíny listů z korun kaštanů. Vítr k ní zanesl pár akordů swingové kapely, muzikanti v bílých oblecích na malém pódiu na zahrádce vyhrávali pro

nemnoho poledních návštěvníků. *Na vrcholu Stolové hory je rituální obětiště domorodců, jejichž divoké křepčení mrazí krev v žilách,* ponořila se znovu do svého příběhu a vydala se parkovou cestičkou podél restaurace až do míst, kde se travnatý kopec znovu svažoval k ulici U Riegrových sadů. *V širých planinách savany cestovatelé najdou stín jen pod rozložitými korunami baobabů.* Přitiskla se ke kmeni rozkvetlé lípy, nad hlavou jí zahučel sbor včel.

Zdálky uslyšela svoje jméno. Rychle se rozhlédla, opravdu nechtěla, aby ji v tomhle rozpoložení zastihla některá spolužačka. Určitě vypadá jako blázen. Nebo hůř, jako malé dítě.

Byla to maminka. Vykláněla se z okna jejich bytu ve třetím patře rohového činžáku a mávala na Ferdu, ať si pospíší. „Oběd!“ halekala Vilma na celý park. „Už to dávám na stůl!“

Ferda se rozhlédla, jestli ji někdo nevidí, a potom, předstírajíc, že to pokřikování se jí vůbec netýká, důstojně zamířila k domovu.

V setmělé předsíni nejdřív ze všeho zakopla o hromadu zavazadel a zahlédla Trudi, která se mihla na cestě z ložnice rodičů do jejího a Jirkova pokoje s náručí prostěradel a povlečení. Z obývacího pokoje zazníval tatínkův hlas. „To je nepřipustné, z hlediska mezinárodního práva to je naprosto nepřipustné,“ rozčiloval se. Ferda nejdříve nechápala, proč mluví německy. Teprve teď si vzpomněla: přijeli Vídeňáci, Epsteinovi. Maminčini vzdálení příbuzní, u kterých prý byli jednou na návštěvě, *musíš si na ně přece pamatovat, s Katrin jste si hrály na schovávanou a málem jste jim zbouraly celý byt.* Ale Ferda si z dávné návštěvy Vídně nepamatovala nic, i když jí Vilma opakovaně připomínala, jak vzbudila u příbuzných všeobecný údiv, když jako pětiletá sama snědla celý *schnitzel* a ještě chtěla přidat. Ferda pevně doufala, že maminka s tou historkou nevyrukuje znovu teď u oběda.

Před třemi měsíci do Vídně za nadšených ovací napochodovala německá vojska a Epsteinovi, stejně jako tisíce dalších rakouských Židů, se rozhodli odejít ze země.

„Dobrý den,“ pozdravila Ferda na prahu obývacího pokoje. „Tady ji máme,“ zvolal tatínek. U rozloženého jídelního stolu sedělo sedm lidí. Vilma, která právě nalávala hovězí vývar, jí ukázala naběračkou na jediné volné místo mezi pobledlou, asi sedmnáctiletou dívkou a její matkou, která se neustále rozpačitě usmívala. Obě na ni rychle pohlédly a zase sklopily oči do svých talířů, lemovaných proužkem z modrých pomněnek. „Karl,“ prohlásil zavalitý muž s knírem a namířil přes stůl k Ferdě svou pravici. Naklonila se, aby se vyhnula maminčině naběračce putující přes stůl s další porcí polévky, a nechala si potřást rukou. „Anna,“ hlesla žena vedle ní a podala jí suchou, chladnou dlaň bez stisku. „Tetu Annu si přece pamatuješ,“ loupala po ní Vilma vyčítavě očima.

S dívkou po levici, musela to být Katrin, si Ferda vyměnila jen rychlé kývnutí hlavou. I ona byla nejspíš informována, že kdysi v dávné minulosti společně „málem zbouraly celý byt“, což ji za daných okolností zřejmě přivádělo do ještě větších rozpaků než Ferdu.

Posledním návštěvníkem byl asi třináctiletý kluk s přemoudřelým výrazem, kterého maminka usadila vedle Jirky. Oba chlapci úspěšně předstírali, že ten druhý neexistuje, cizí kluk zíral z okna přes Ferdino rameno, a teprve když ho matka pobídla – „Leo!“ –, na okamžik se jeho pohled zpřítomnil a zahučel pozdrav hlubokým hlasem, který jako by patřil někomu jinému.

Nad jehněčím se špenátem se už zase mluvilo o politice. Tedy tatínek mluvil, šermoval vidličkou s napíchnutým soustem bramborového knedlíku, když říkal, že *mezinárodní společenství postaví Hitlera hezky zpátky na zem, a bude to*

spíš dřív než později, a strýc Karl občas přitakával. Maminka pozorovala tatínkovu vidličku se soustem knedlíku, z níž se rozstříkovaly malé kapičky omastku na ubrus. Ferda sledovala Lea, který posouval špenát po talíři tak důmyslně, až se mu téměř dařilo zamaskovat, že ho vůbec nejí. Konečně jeho matka, která si toho zřejmě také všimla, znovu zasyčela „Leo!“ a chlapec nabral mikroskopický kousek špenátového listu na vidličku a znechuceně ho přiblížil k ústům.

Na její vysvědčení přišla řeč teprve u kávy. Jedničky z většiny předmětů tatínek přehlédln jako samozřejmost, pozastavil se nad dvojkou z fyziky a deskriptivní geometrie: „Je to škoda, zbytečně si tím uzavíráš cestu k perspektivním oborům.“

„Ale tati, vždyť...“

„Já vím, že chceš studovat jazyky, ale technice patří budoucnost!“ prohlásil tatínek a hledal podporu u strýčka Karla, který ochotně přikyvoval.

„Chce se stát zahraniční korespondentkou,“ řekla Vilma směrem k tetě Anně jaksi omluvně.

Ferda se znovu začínala cítit trapně, hlavně kvůli Katrin a Leovi, kteří letos žádné vysvědčení nedostali. Její plány do budoucna se v jejich přítomnosti jevily domýšlivě nafouklé. Doufala, že se jí na to nikdo nezačne vyptávat, sama si nebyla úplně jistá, co zahraniční korespondent přesně dělá, kromě toho, že je v zahraničí, ale vysvobodila ji teta Anna, která najednou obřadně prohlásila: „Vilmo, Josefe, chtěli bychom vám za všechno poděkovat!“

„Jsme přece rodina. Kdybychom se ocitli v podobné situaci, uděláte pro nás totéž.“

„Teoreticky,“ podotkl tatínek. „Čistě teoreticky. Protože v Československu něco takového nepřípadá v úvahu.“

„Karle, přines to,“ pokynula teta Anna manželovi. Ten povstal a vypravil se do předsíně, odkud se vzápětí vrátil s čímsi obrovským, zabaleným v brokátovém přeho-
zu.

„Dovolte, abychom vám věnovali takovou maličkost,“ řekla teta Anna, zatímco strýc Karl zápasil s uzlíky na prováz-
cích, kterými byla ta obří věc převázaná.

„Přinesu nůžky,“ řekl Josef. Strýc Karl zvedl balík nad stůl, a když brokátový přehoz konečně sklouzl na zem, Ferda vyjekla leknutím. Střetla se s pichlavým pohledem staré ženy v černém závoji, s upjatě stisknutými rty, v černých sametových šatech a bílém krajkovém límečku. Až v následujícím okamžiku jí došlo, že to je olejomalba v mohutném zlaceném rámu, kterou strýc Karl stále držel před sebou.

„To je krása,“ vydechla Vilma zaraženě po vteřině všeobecného oněmění.

„Vlastně je to naše společná prababička,“ vysvětlovala teta Anna. „Matka mojí babičky i pratety Amálie, tvojí babičky.“

„To je na mě trochu složité,“ řekl Josef.

„Je to od vás až moc velkorysé,“ namítla Vilma.

„Víš, že jsme museli ve Vídni nechat všechno zařízení bytu. Nechtěla jsem ji tam nechávat těm... cizím lidem. A do Ameriky ji s sebou vláčet nemůžeme,“ konstatovala teta Anna.

„Kam ji pověsíme? Co myslíš, Pepo?“ rozhlížela se Vilma po moderně zařízeném obývacím pokoji.

„Do sklepa?“ zamumlal Jirka česky a Ferda se zahihňala. Vilma je oba sjela výhružným pohledem. „Možná byste si mohli jít na chvíli hrát ven. Aspoň vy, kluci.“

Leo vrhl na matku zvláštní, skoro vyděšený pohled, ale ta přikývla: „Jen běž, Leo. Tady se nemáš čeho bát.“

V dětském pokoji Trudi mezitím vytvořila další dvě improvizované postele z rozloženého gauče a slamníku sneseného z půdy. Josef se odebral zpátky do ordinace a teta

Anna, rozpačitá ze své nečinnosti, každých pět minut nabízela mamince i Trudi jakoukoli pomoc v domácnosti. Nakonec, než jí v tom stačily zabránit, se zmocnila utěrky a vrhla se na horu nádobí.

„Mohla bys být na Katrin trochu milejší. Nemáš tušení, čím si prošli,“ řekla Ferdě maminka potichu, když pro ně v koupelně chystala ručníky. „Tři dny je drželi na policejní stanici někde u hranic, než jim uznali naše pozvání a potvrzení, že čekají na americká víza.“

„Rakouští četníci je tam drželi?“

„Ne, naši! Od té doby, co Hitler zabral Rakousko, k nám nechtějí rakouské Židy pouštět.“

„Ale proč?“

Vilma pokrčila rameny a znovu přerovnala hromádku osušek.

„Asi se bojí, že by jich pak přicházelo ještě víc. Nějaké lidi prý dokonce drží na lodích na Dunaji, mezi hranicemi, v zemi nikoho. A nepustí je tam ani zpátky.“

„No a co, že by jich přišlo víc? Tak bychom se o ně postarali. Každý by si vzal domů někoho.“

„Jsi hodná,“ pohladila ji maminka po rameni. „Je to jenom na dnešní noc. Zítřka přijede teta Hela a vezme je autem k nim do Dobřichovic.“

Ferda si umínila, že se tedy pokusí Katrin nějak rozptýlit, ale nebylo to jednoduché. Dívka na veškerou její snahu o konverzaci reagovala jenom přikyvováním nebo zdvořilostním zájmem a přerovnávala si věci tak, aby ve Ferdině a Jirkově pokoji zabíraly co nejméně místa. Ani ona sama zřejmě nechtěla zabírat žádné místo, seděla na posteli a objímala si kolena přitisknutá k bradě, jako by se bála, že na ni Ferda zaútočí.

„Těšíš se do Ameriky?“ ptala se Ferda. Katrin pokrčila rameny.

„Já vím, že je to něco jiného, když tam jedeš, protože musíš, a ne proto, že chceš. Ale když už tam jedete, možná je lepší se na to těšit, ne?“

„Možná, že jo,“ řekla Katrin.

Ferda ji litovala, ale zároveň jí tu nadcházející cestu i trochu záviděla.

„Třeba tam za vámi jednou přijedeme na návštěvu.“

„Třeba.“

„A máma zase bude vykládat, jak jsme vám málem zbouřaly celý byt.“

Katrin se konečně trochu pousmála.

Teta Helena měla pro Epsteinovy přijet v deset, ale v jedenáct hodin ji Ferda stále ještě vyhlížela z okna svého pokoje. „To je celá Hela, to je u ní normální,“ uklidňovala Vilma znepokojené Epsteinovy a nabízela jim, jestli nechtějí zůstat ještě na oběd, což teta Anna rezolutně odmítla. „Už takhle jste s námi měli dost starostí.“

Bylo už tři čtvrtě na dvanáct, když Ferda uslyšela před domem skřípění brzd a u obrubníku prudce zaparkoval višňově červený Packard. Helena si posunula sluneční brýle s bílými obroučkami nad čelo a zamávala do okna. Nad šedým chodníkem se zatřepetala červená sukně jejích puntíkových šatů – Ferda zaregistrovala, že mají stejný odstín jako auto.

„Promiň, jsem hrozná, nějak jsem si to dnes špatně naplánovala,“ pozdravila ve dveřích zvesela Vilmu a s Annou a Karlem se v předsíni objala tak samozřejmě, jako by je naposled viděla před čtrnácti dny. „Hugo na dnešek objednal dělníky, kteří měli připravit terén na tenisový kurt, jenže dorazili hrozně pozdě a pan Mráček zrovna odjel někam do města, takže jsem tam s nimi musela zůstat, než se vrátil.“

„Dáš si s námi aspoň kávu?“ dotazovala se Vilma.

„Ráda.“ Helena si chvatně stahovala bílé řidičské rukavice. „Dnešní den je katastrofa, od rána jsem se nezastavila.“

„Kéž by každý uměl zvládat životní dramata tak hravě jako ty,“ podotkl Josef a Helena se zasmála, jako by to malé rýpnutí ani nezaregistrovala.

„Tak co, už se chystáš na ten váš tábor?“ obrátila se k Ferdě.

„Až dvacátého července,“ zaúpěla Ferda. „Do té doby v Praze asi umřu nudou.“

„Tak přijed' k nám. Aspoň budeš Katrin dělat společnost.“

Ferda milovala návštěvy u tety Heleny v jejich vile v Dobřichovicích, plné moderních vymožeností jako skákací trampolína nebo stroj na zmrzlinu, měla ráda hluché vtípky strýčka Huga a nezměrně obdivovala Helenu, která vypadala, že pořád prožívá nějaké elegantní dobrodružství. Ale nebyla si jistá, jestli dělat společnost Katrin je ten nejlepší způsob, jak strávit třetinu prázdnin. Už ten jediný uplynulý den ji stál spoustu námahy. Pořád si musela připomínat, že Epsteinovi to mají jako uprchlíci těžké, takže se k nim musí chovat hezky, ale zároveň nesmí dát najevo, že je lituje. Bylo to dost vyčerpávající.

Takže když se svými zavazadly konečně nastoupili do Helenina auta, cítila úlevu.

„Kupuješ si šaty sladěné s auty, nebo auta k šatům?“ žertoval Josef, když Heleně otevřel dveře a pomáhal jí nastoupit.

„Ke každým šatům mám jeden vůz, to je přece samozřejmé,“ zasmála se a nasadila si sluneční brýle.

Když se vrátili do ztichlého a náhle prázdného bytu, Trudi už stahovala povlečení z příkrývek po Epsteinových a dávala je do velkého plátěného pytle, který v pondělí odnese do prádelny.

„Odpoledne bys měla zajít za babičkou Augustou, pochlubit se vysvědčením,“ připomněla Ferdě Vilma. Ferda protočila oči

v sloup. Babička z tátovy strany, která žila sama v ponurém bytě v Myslíkově ulici, byla „opravdová dáma“, přesvědčená, že děti mají být slyšet, jenom když cvičí na klavír nebo recitují báseň z minulého století. V poslední době se snažila vychovat „mladou dámu“ také z Ferdy, což pokaždé vedlo k nějakým neshodám.

V obývacím pokoji na ně stále pichlavým pohledem nesushlasně zíral portrét Vilminy prababičky v černém závoji, opřený o stojací hodiny na prádelníku.

„Karl mi večer povídal hrozné věci,“ řekl Josef. „Ve Vídni prý Židé museli čistit nápisy na chodníku zubními kartáčky. Okolo stály davy lidí, kteří jim nadávali. V Prátru je prý nutili lézt po zemi a jíst trávu.“

„Dělá se mi z toho úplně zle. Vždyť to byla normální země. Jak se to tam mohlo tak rychle změnit?“

Odmělčili se a znovu se zadívali na portrét, který s Epsteinovými podstoupil jejich strastiplnou cestu z Vídně.

„Ale ten obraz je stejně ohyzdný,“ podotkl Josef. „Myslíš, že pro Helenu mají taky něco takového?“

„Co si vzpomínám, v salonu jim visel i portrét pradědečka,“ pousmála se Vilma. „Tak kam ho pověsíme? Když ho dáme tady vedle okna, skryje se ve stínu za závěsem a nebude na něj tolik vidět, co myslíš?“

„Dobrý den, pane Lischke.“ Charlotta chtěla kolem portýra v uniformě se zlatými prýmký jen rychle proklouznout, ale dal se s ní do řeči.

„Dobrý den, slečno Charlotto. Tak jak? Bude mít tatínek radost?“ pohlédl významně na desky s vysvědčením, které držela v ruce.

„Tentokrát mě už určitě vydědí.“

Portýr vážně pokýval hlavou a otevřel jí dveře do hotelové lobby. Těžké bílé závěsy ji rázem oddělily od pouličního ruchu.

„Jste tu dnes brzy, slečno Charlotto,“ ozval se recepční za mramorovým pultem s malým pozlaceným nápisem *Hotel Atlantic*.

„Měli jsme jenom jednu hodinu.“

„A?“

„Ani se neptejte, Herbie.“

„Tak se pochlubte.“

Charlotta rozevřela desky a položila je před něj na pult. Herbie Ackermann přejel očima známky odshora až dolů a povytáhl obočí.

„Pozoruhodné,“ řekl konečně, naklonil se přes pult a spiklenecky zašeptal: „Jeden můj bratranec žije v Argentíně. Mohu vám dát jeho adresu, kdybyste potřebovala narychlo někam zmizet.“

Na schodišti se objevila dáma v kloboučku připomínajícím španělského toreadora. „Dobrý den, paní Weberová,“ uklonil se vážně Herbie.

Charlotta zmizela za jejími zády a stoupala po schodech až do nejvyššího poschodí. Její kroky tlumil tlustý koberec, ale kolem pootevřených dveří tátovy kanceláře stejně prošla po špičkách. Zhlédla ho, jak s dlaněmi opřenými o spánky pročítá jakési papíry. On ji naštěstí neviděl.

Potichoučku vklouzla do svého pokoje, vysvědčení odhodila na postel a posadila se na taburet k bílému toaletnímu stolku s velkým zrcadlem. Celou tvář si přepudrovala rychlými dotyky štetce, pečlivě prozkoumala obočí, pinzetou vytrhla pár chloupků, které se jí zdály nadbytečné, a obočí dokreslila do odvážného oblouku. Nanesla šedomodré stíny, horní víčka protáhla černou linkou a ústa přejela červenou rtěnkou. Chvatně rozepnula halenku, stáhla si sukni

a převlékla se do saténových šikmo střižených šatů s nabíranými rukávy.

Pak se stejnou cestou vykradla ven, tentokrát ale raději nešla přes recepci, vklouzla do dosud zavřeného hotelového baru. Uklízečka zrovna vytírala pod stolky, na nichž se ježily stoličky obrácené vzhůru nohama. Charlotta si otevřela sama, mohutný svazek klíčů visel ve dveřích.

„Zavřete za mnou, paní Burkeová?“ Záda uklízečky vypadala nesouhlasně, ale jestli něco řekla, Charlotta už ji neslyšela, pohltila ji záře rušného červnového odpoledne.

Na terasách Richmondu už hrála hudba. Charlotta přešla most s balustrádou buclatých sloupků – musela se držet, aby šla důstojně a nerozběhla se – a za okamžik usedla k jednomu z bílých stolků na terase. Bylo tu jaksi prázdnno, v moři bílých stolečků posedávalo jen pár hostů, ale na tanečním parketu, vymezeném palmami v květináčích, už kroužil pár profesionálních tanečníků. Bertíka poznala hned, nenápadně mu zamávala, a když dlouhými kroky v temperamentním tangu připlul k jejímu stolu, mrknul jí na pozdrav. Ale ta ženská v široké lesklé sukni, která vířila v jeho náručí, byla nová.

Když měli o chvíli později přestávku, připojila se k němu za pódiem, sebrala mu z ruky cigaretu, rychle z ní potáhla a zeptala se: „Otká nepřijela?“

„Letos zůstala na léto v Paříži.“

„Ale jak to?“

„Nevím, asi jí tam nabídli lepší angažmá.“

Otká byla profesionální tanečnice, která k nim do Karlových Varů jezdila vystupovat každý rok na celou letní sezonu. Charlotta pod jejím benevolentním dohledem protančila desítky odpolední na terasách Richmondu i Imperialu. „Jestli je tam Otká, tak běž,“ říkal táta a pouštěl ji tam samotnou už od třinácti. Nezanedbatelnou část letních dnů

ostatně Otku trávila v jeho apartmá. Charlotta jí říkala „mačeško“. Jednou spolu byli všichni tři dokonce na dovolené a Charlotta mátlala personál v penzionu v Antibes tím, že Otku, které ještě nebylo třicet, z legrace oslovovala „mamá“, zatímco na otce volala „Willíku“.

„A nic mi nevzkázala?“

Bertík pokrčil rameny a vzal si cigaretu zpátky. „Už budu muset,“ ukázal na kapelu, která znovu usedala k nástrojům.

„Lepší angažmá,“ kroutila hlavou Charlotta, když se vracela zpátky na své místo. Jak ji mohla Otku takhle zradit? A tátu? Objednala si limonádu a lhostejně odháněla vosu, která kolem ní hned zakroužila. Ani najednou neměla chuť tančit.

U zadního stolku skoro u zábradlí zahlédla trojici povědomých kluků. Jednoho z nich znala líp. Jmenoval se Klaus, chodil na německou reálku. Loni v létě s ní pořád chtěl tancovat, ale brzy ji to přestalo bavit, protože jí šlapal na nohy, hrozně se potil a vlhkýma rukama ji ohmatával jako pytel brambor. Řekla mu, ať ji nechá na pokoji, ale Klaus byl neodbytný a zkoušel to pořád znovu.

Všimla si, že kluci se dívají jejím směrem a něco si říkají. Připravovala si větu, kterou Klause pošle k čertu, až se před ní objeví. Ale tentokrát nepřišel.

Párkrát si zatancovala s Bertíkem i s několika neznámými výrostky, ale bavilo ji to méně, než čekala. Původně měla v úmyslu zůstat v Richmondu co nejdéle, aby se nemusela potkat s tátou, který už jistě viděl její vysvědčení. Oddalovala odchod, ale nakonec se loudala zpátky přes balustrádový most s pocitem, že první skoro prázdninové odpoledne úplně nesplnilo její očekávání.

Minula budovu Kunsthalle s výlohami již zavřených butiků a pokračovala podél řeky směrem do centra. Městský ruch tady úplně utichl, napravo od ní se hnala voda

v kamenitém korytu říčky a nalevo stoupal do prudkého svahu listnatý les.

Charlotta rekapitulovala svoje prázdninové plány. Během léta s tátou nikdy nikam nejezdili, až do konce září trvala lázeňská sezóna, takže na dovolenou vyráželi vždycky až na podzim. „Nesmím celé léto jenom tak proflákat, musím si vymyslet program,“ umiňovala si. Určitě bude chodit plavat do lázní, každý den nejmiň dvacet bazénů. Nebo obden. Taky bude hodně číst. Blesklo jí hlavou, že by se mohla dokonce i učit, aby příští rok nemusela na poslední chvíli odvracet hrozbu reparátu tak jako letos, ale vzápětí tu myšlenku zavrhl. Ne, tak strašná nuda tu přece být nemůže. Každopádně se do konce prázdnin stane někým úplně jiným. Seriózní dívkou, kterou dospělí berou vážně.

Na konci cesty, asi sto metrů před ní, se najednou objevily tři postavy. Charlottě svítily do očí šikmé paprsky podvečerního slunce, takže viděla jenom jejich siluety, ale byla si jistá, že je to Klaus a ti dva, co s ním seděli před chvílí v Richmondu. Když odcházela, ještě tam byli. Jak se mohli najednou objevit daleko před ní? Museli si nadběhnout po druhém břehu a přes lávku u Císařských lázní.

Stáli v řadě čelem k ní, vypadalo to, že čekají právě na ni. Klidně pokračovala v chůzi. Když se trochu přiblížila, kluci se rozestoupili tak, že každý z nich zabíral třetinu stezky od svahu k zábradlí nad řekou. O co jim jde? nechápala Charlotta. Kdyby ji aspoň neoslňovalo to zatracené slunce, aby viděla, jak se tváří. Jestli je to nějaká pitomá legrace nebo co. Klaus, který stál napravo, si založil ruce na prsou, ten prostřední stál výhruzně rozkročený a měl ruce v bok.

„Schnebergerová!“ vykřikl Klaus.

„Židovko!“ přidal se ten uprostřed.

Čekají, že bude utíkat. Ale ne, tu radost jim neudělá. Vysmáli by se jí. Zpomalila krok, ale pokračovala kupředu. Teď už jim viděla do obličeje. Ten prostřední, celý podobaný, se posměšně šklebil a houpal se na patách. Klausův obličej vypadal jinak, než si ho pamatovala. Vždycky jí byl protivný, ale teď v jeho tváři viděla něco nového, nenávisného, co tam předtím nebylo a z čeho se jí dělalo fyzicky špatně.

Zaváhala a zastavila se. Koutkem oka na protějším břehu zahlédla šedivou uniformu. Podél zábradlí se tam loudal četník. Charlotta otočila hlavu a ti tři sledovali její pohled. Věděla, že i oni policistu vidí. Stačilo by na něj zavolat. To ale neudělala. Zhluboka se nadechla a vykročila kupředu, tentokrát rychleji.

Když procházela mezi nimi, ten prostřední do ní strčil a znovu, tentokrát potichu, zamumlal: „Židovko!“ Učila, jak mu páchne z pusy. Přidala do kroku a už je měla za zády. Neodvážila se ohlédnout, dokud nezaplula do davu korzujícího okolo kaváren na Staré Louce. Až v tu chvíli si uvědomila, že má záda tak zpocená, že se jí na ně přilepily saténové šaty.

Druhý den po probuzení Charlotta usoudila, že tátovo rozčilení ohledně letošních známek snad už vychladlo. Spustila nohy z postele na koberec, přehodila si přes sebe župan a vypravila se do jeho apartmá. Willyho ložnice nabízela nádherný výhled na řeku, hned za ní na budovu divadla, na jejíž střeše se v ranním slunci třpytily pozlacené trumpety v rukou bouřlivě rozmáchlých andílků, na lázeňské domy a kavárny i zalesněné kopce zvedající se za nimi. Ale otec tam nebyl.

Otevřeným oknem zaslechla Charlotta na tuto hodinu nezvyklý rámus z ulice. Vyklonila se a přímo před vchodem

do baru uviděla Willyho s hotelovým údržbářem a dvěma četníky, kteří si cosi zapisovali.

Rychle se oblékla, sešla do přízemí a zadem vešla do prázdného baru. Teď to uviděla: na prosklené výloze se jako pavučina do všech stran rozbíhala obří prasklina. Údržbář už výlohu přeměřoval a poznamenával si rozměry do notýsku.

„Co se stalo?“ obrátila se k otci, který se mezitím rozloučil s policisty.

Mávl rukou: „Holomci. Pojd', dáme si nahoře snídani.“

Willy s Charlottou snídal každou neděli, byl to jejich společný čas, kdy si nechali do jeho pokoje přinést vajíčka, opečené chleby, čaj, linecký koláč a někdy i zmrzlinu a hodovali celé dopoledne. Ale dnes byl pátek, takže Charlotta usoudila, že otec má nejspíš v plánu jí nad snídání promlouvat do duše ohledně vysvědčení.

„Holomci,“ opakoval Willy ve výtahu. Uprostřed noci prý někdo hodil do prosklené stěny baru dlažební kostku. Vandalové hned utekli, nikdo z personálu je nedokázal popsat. Charlotta si připomněla včerejší setkání cestou z Richmondu. Mohl to být Klaus a jeho kumpáni? Možná. Okamžitě se rozhodla, že o tom tátovi nic neřekne, protože si byla jistá, že pak by ji celé léto už nikam nepustil samotnou.

Na dveře jeho pokoje zaklepal číšník s jídelním vozíkem a naservíroval jim snídani. Willy si odložil sako na opěradlo židle a přecházel sem a tam jen v košili a vestě. Charlotta ho sledovala a foukala na hladinu čaje v šálku. Tohle vypadalo na opravdu vážný rozhovor. Pokusila se odvést pozornost: „Víš, že Otko letos nepřijela?“

Táta ale jen roztržitě pokýval hlavou a dál kroužil okolo pohovky k oknu a zase zpátky.

„Tys to věděl? Ona ti psala?“

Kývl a konečně se posadil ke stolu.

„Charlottko, rozhodl jsem se, že tě pošlu k mámě do Prahy.“

Charlottina ruka se šálkem čaje ztuhla. Pak ho opatrně položila na stůl, protože si byla jistá, že by jím jinak třískla o zem.

„To má být nějaký výchovný opatření nebo co? Jiní rodiče posílají svoje děti na skautský tábor, kde se naučí rozdělávat oheň a vyřezávat totemy, a ty mě pošleš k mámě, kde se naučím leda tak pít, kouřit a ponocovat?“

„Ty už ale piješ, kouříš a ponocuješ,“ namítl mírně táta.

Charlottini rodiče nebyli rozvedení, ale už od jejích pěti let žili odděleně. Máma prostě jednoho dne někam odvlála, jak říkával Willy. „Přidala se ke komunistům a utekla s nějakým alkoholikem,“ upřesňovala to babička Schnebergerová, dokud ještě žila. Willy Charlottině matce nicméně platil velkorysé výživné a s oblibou žertoval, že jeho prostřednictvím vlastně financuje komunistické hnutí, které se mu chystá znárodnit hotel.

Když za mámou dvakrát ročně přijížděli na návštěvu, nikdy nešli k ní domů, bydleli v hotelu Evropa na Václavském náměstí a sešli se s ní na oběd v restauraci nebo na kávu. Jednou máma Charlottu vzala do tehdy nově otevřené pražské zoologické zahrady, ale potom ji nebavilo procházet se s dcerkou okolo zvířecích klecí, opírala se o zábradlí před výběhem tygrů a otráveně kouřila.

„To neznamená, že mě musíš na prázdniny poslat do vyhnanství,“ vztekala se Charlotta.

„Není to žádné vyhnanství,“ protestoval Willy, zvedl se od snídaně a přešel za svůj psací stůl, jako by se bál, že po něm Charlotta v příští chvíli něco hodí. Pak mnohem tišeji dodal: „A není to jenom na prázdniny. Nechal jsem tě od září zapsat do septimy dívčího gymnázia ve Vodičkově ulici v Praze.“

Charlotta zalapala po dechu. Spíš by byla uvěřila tomu, že ji Willy pošle do penzionátu ve Švýcarsku, kde dívky musejí nosit ohavné černé uniformy se zástěrou, čímž jí ostatně nejednou vyhrožoval. Ale za mámou?

„Tati, to ne, to přece nemůžeš,“ rozplakala se. „Já se začnu víc učit. A nebudu chodit za školu, opravdu. Slibuju, že si ty známky příští rok zlepším, fakt.“

„Ale holčičko, s tvými známkami to přece nemá nic společného.“

Charlotta rázem přestala slzet a rozzářila se. Žádný jiný důvod přece nemůže být tak vážný, aby nedokázala otcovo rozhodnutí zvrátit.

„Přestává tady být bezpečno,“ mávl táta rukou směrem k oknu. „Nejsme první, komu rozbili výlohu. Henleinovci vyvádějí čím dál tím víc. Přepadají lidi na ulici, dělají kravál. Dovolují si už i na četníky. To já jsem napsal Otce, ať sem letos nejedí.“

Charlotta se nadechla a chtěla něco říct, ale otec pokračoval.

„Spousta hostů, kteří jezdili každý rok, letos nepřijela. Dobrá polovina jich odřekla pobyt na poslední chvíli. Copak sis nevšimla, že je hotel poloprázdný?“

Charlotta zaraženě pokrčila rameny.

„Budu muset vymyslet, jak to tady vyřeším. Potom spolu odjedeme na delší dobu do Paříže. Ale chci, abys zatím byla v bezpečí.“

„Ale já nechci být v bezpečí!“ vykřikla Charlotta bez ohledu na to, jak dětinsky to znělo. Pak se zamkla ve svém pokoji, rozhodnutá, že odtamtud nevyjde, dokud Willy nezmění názor.

KAPITOLA 2

JENOM NAČAS

(září – říjen 1938)

Prvního září přišla Ferda do školy trochu dřív, aby stihla zabrat předposlední lavici u okna, ale hlavně aby se podělila se Štěpánkou o prázdninové zážitky.

„Jak bylo na táboře?“ vyptávala se spolužačka.

Štěpánka chodila do stejného oddílu Makabi Hacaír jako Ferda, ale na tábory nejezdila. Jejím přísným rodičům se nelíbilo, že na táboře jsou i chlapci, a navíc nechtěli vyházet peníze za „sionistické nesmysly“, které podle jejich mínění tvořily převážnou náplň oddílové činnosti. Štěpánka se jednou Ferdě přiznala, že když jde do oddílu, doma tvrdí, že chodí do kroužku šití.

Ferda jí – z důvodů, které by těžko dokázala vysvětlit – ty rodičovské zákazy v hloubi duše záviděla. Její rodiče sice měli o sionismu a budování nové židovské vlasti v Palestině zhruba stejné mínění jako Štěpánčini, ale chtěli, aby si Ferda „utvořila vlastní názor“, takže ji podporovali ve všem, co si usmyslela. Vilma dokonce vstoupila do rodičovské rady Makabi Hacaír, aby „byla v obraze“. „Je to vlastně totéž jako skaut, běhají po lese, rozdělávají oheň, jenom si k tomu navíc vykládají o Palestině“, řekla doma Josefovi a oba se tomu zasmáli. Tatínek si z Ferdy někdy utahoval: „Když v těch *kibucech* budete mít všechno dohromady, to budete mít společné i zubní kartáčky? I ponožky?“

Ta jejich usměvavá, shovívavá tolerance Ferdu neskutečně popouzela. Čekají, že z toho vyrostu, rozčilovala se v duchu.

Pořád ji brali jako malé dítě, ale sami sebe považovali za příliš liberální na to, aby jí – jako malému dítěti – říkali, co má dělat. Někdy si vlastně přála, aby jí něco nařídili nebo zakázali. „Existuje Bůh?“ ptala se maminky jako malá holka. „Kdo v něj věří, ten Boha má,“ odpověděla Vilma, což devítiletou Ferdu moc neuspokojilo. Když názory rodičů zopakovala na návštěvě u babičky Augusty v Myslíkově ulici, Augusta obvykle zakvílela: „Jen mi zatloukejte hřebíky do rakve!“

„Buď ráda, že jsi tam nebyla! Já sama jsem to letos přežila jen tak tak,“ začala Ferda dramatické líčení táborových útrap. „Hned první den nás poslali na dvacetikilometrový výlet, jenom s mapou, zabloudili jsme v lese, a když jsme byli v polovině, strhla se bouřka. A druhý den jsme v tom bahně museli sbírat dříví. Samozřejmě zase byly noční přepadovky. V jednu v noci nás vyhnali ze stanů na bojovku do lesa. Bylo to otřesné,“ líčila Ferda se zápalem. I když její původní záměr byl ujistit Štěpánku, že o nic nepřišla, oči jí zářily nadšením. „A pak ty hrozné přednášky. Neskutečná nuda. Přijeli *šlichim*, lektoři z Palestiny, a vyprávěli, jak tam hospodaří v *kibucech*, jak vysušují močály a zavlažují půdu. Umíš si asi představit, jaká to byla zábava.“

Ferda se nezmínila o tom, že ona sama na přednášce – která skutečně byla neuvěřitelně nudná – seděla na lavičce v první řadě a dokonce se nechala zapsat na seznam zájemců, kteří v budoucnu uvažují o přesídlení do Palestiny. Besedu totiž uváděl Daniel, osmnáctiletý vedoucí chlapecké *kvucy*.

Daniel, jeho rozčuchané tmavé vlasy a stejně tmavé oči raněného koloucha za kulatými brýlemi, byl hlavním důvodem, proč Ferda před rodiči a před každým, kdo se jí na to zeptal, zuřivě obhajovala myšlenky sionismu. Ve skutečnosti jí představa, že by měla žít v Palestině a pracovat tam na poli v *kibucu*, připadala stejně reálná a lákavá, jako by jí

někdo nabízel, aby se nechala vystřelit na Měsíc. Věděla ale, že nic takového jí reálně nehrozí. Ideu židovského státu hlásala čistě teoreticky, „pro generace, které přijdou po nás“, protože se svou vlastní budoucností měla úplně jiné plány a osud budoucích generací jí byl v tuto chvíli ukradený. Přednášky o zavražďování tak pouštěla jedním uchem tam a druhým ven a jediné, na co se doopravdy soustředila, byla Danielova vytáhlá hubená postava, doširoka vykrojená ústa a sametový pohled. Když se na ni během besedy občas podíval, měla pocit, že mluví jenom k ní. Celé tři týdny tábora na něm visela očima, když ráno podával hlášení, když kráčel v čele svojí skupiny po lesní cestě nebo hrál s dalšími kluky odbíjenou. Věděla, že není zdaleka jediná, kdo k němu vzhlíží, a uvědomovala si, že Daniel si sotva pamatuje její jméno. Ale dokud mohla zpovzdálí být v jeho přítomnosti, nevadilo jí to. Melancholie na ni dolehla až poslední večer. Daniel hrál u ohně na kytaru *Až ztichnou bílé skály*, Ferda pozorovala jeho obličej osvětlený plameny a k temně modré obloze vylétaly hrsti oranžových jisker. „Nesmíme znát, co život nám chtěl dát, nesmíme mít, co duše pojí,“ zpíval Daniel a Ferda by přísahala, že ještě nikdo nesložil tak hlubokou a pravdivou píseň.

Ve školním roce mohla Daniela vídat jenom na oddílových schůzkách, ale to nebylo ono. Občas se nicméně vydávala domů oklikou přes Karlovo náměstí a doufala, že na něj náhodou natrefí, až se bude vracet ze své školy, z klasického chlapeckého gymnázia v Resslově ulici. Tu a tam činila opatrné pokusy spřátelit se s jeho mladší sestrou Irenou, která chodila do stejné školy jako ona o ročník níž. Nebylo to ovšem jednoduché. Irena se pohybovala po školních chodbách obklopená rozhihňaným hloučkem přítelkyň, kterých se Ferda trochu bála a připadala si v jejich přítomnosti jaksi neohrabaně.